

Voor U gelezen

Komt u boeken, artikelen, websites of filmpjes tegen waarvan u denkt, dat zou interessant kunnen zijn voor mijn mede-WTKG'ers, stuur uw bijdrage in!

Commentaar en suggesties kunt u sturen naar de redactie van Afzettingen, e-mail: afzettingen@wtkg.org.

Stadsfossielen

Jelle Reumer, 2020

Historische Uitgeverij.

Paperback, 160 pagina's.

ISBN 978-90-6554-067-6, Prijs € 24,50.

WTKG-ers zijn natuurlijk voornamelijk geïnteresseerd in het verzamelen van tertiaire en kwartaire fossielen, maar zij zullen toch ook wel belangstelling hebben voor fossielen uit oudere afzettingen. Die kunnen zij bewonderen en fotograferen in allerlei gebouwen waar zij langs komen, maar niet verzamelen.

Onze meest populaire paleontoloog en columnist bij Vroege Vogels schreef daarover een boek *Stadsfossielen*, een bijgewerkte versie van zijn in 2016 verschenen *Kijk waar je loopt!* Mede dankzij vele tips van zijn lezers geeft de nieuwe druk aanvullende voorbeelden en aanzienlijk meer afbeeldingen. In stoepen, trottoirranden, kerken en andere monumentale gebouwen en woningen, in grafzerken en grafstenen enz. wordt natuursteen verwerkt en niet alleen kristallijne gesteentes. Het loont de moeite op je wandelingen door stad en dorp uit te kijken wat voor sedimentaire fossielhoudende natuursteensoorten gebruikt zijn. Reumer behandelt ze per geologisch tijdperk als geoloog natuurlijk beginnend bij de oudste afzettingen, maar aan het eind van zijn boek komt ook het Tertiair aan bod.

Als voorbeelden van tertiaire natuursteen behandelt hij graafgangen in midden-eocene lichtgekleurde Gobertangerzandsteen. Deze is gebruikt in veel gebouwen in België in de omgeving van Brussel waar de steen vandaan komt. Bij ons in de abdij van Middelburg en het best zichtbaar in stoepen en plaveisel van de doorgangen naar het plein van de abdij daar ontdekt door Freddy van Nieulande. In de rest van Nederland is meestal andere zandsteen gebruikt zoals de Bentheimer. In dezelfde abdij in Middelburg bijvoorbeeld in de vensterbanken zijn holtes te vinden van daar eens aanwezige huisjes van midden-eocene slakkensoorten als *Potamides* en *Cerithium*. Reumer schrijft dat je die holtes kunt opvullen met Fimoklei en zo afdrukken kan produceren die zelfs 'gebakken' kunnen worden. Freddy van Nieulande was ook hier zijn informant.

Fraaie eocene zee-egel doorsneden waren tot voor kort zichtbaar in de inmiddels (grotendeels?) alweer verwijderde zwarte vloer van het winkelcentrum Hoog Catharijne in Utrecht. Deze schitterende vloer is nu vervangen door Jura kalksteen gelukkig ook met fraaie fossiele belemnieten en bekperspensen.

Laat-eocene megaforaminiferen kent Reumer van twee gebouwen in Haarlem. Het gaat om nummulieten, bolle lensvormige of afgeplatte tot enkele centimeters grote foraminiferen, maar meestal kleiner. Zij zijn te vinden in De Appelaar (gerechtshof vlak achter Teylers Museum). Een tip van een lezer wees hem op de aanwezigheid van dezelfde nummulieten in het gerechtsgebouw op de Kop van Zuid in Rotterdam.

Onbesproken laat ik hier al die oudere fossielen in gebouwen die het grootste deel van het boek beslaan. Mede dankzij de fraaie illustraties is het een goede leidraad om dichtbij huis op onderzoek te gaan naar fossielen. Kijk niet alleen aan de buitenkant van gebouwen, ook binnenin is vaak natuursteen gebruikt in gangen, trappen, schoorsteenmantels en zelfs in de urinoirs van het Grand Café gevestigd in het voormalige stadspaleis van Groningen nabij de Martinitoren. Leden van de Nederlandse Geologische Vereniging kregen dit boek als geschenk ter ere van het 75-jarige bestaan van de NGV. Mocht u daar nog geen lid van zijn dan is het een goed idee dit te worden.

Jelle Reumer houdt zich aanbevolen voor goede tips van zijn lezers. Gezien de lange lijst van tipgevers in zijn dankwoord is aan dit verzoek al vaak voldaan na de eerste druk! In diverse steden worden al enkele jaren excursies gegeven door 'stadspaleontologen'. Aan het eind van het boek staat een aanzienlijke hoeveelheid websites, twitteraccounts en andere media gewijd aan stadsfossielen.

Gerhard C. Cadée, Texel,
email: gerhard.cadee@outlook.com

